

SOLUTIONS FOR INNOVATION OF TEACHING ACTIVITIES FOR NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION UNDER GENERAL EDUCATION PROGRAM 2018

Nguyen Linh Phong

Ho Chi Minh City University of Education

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	21/7/2023	After the 2018 General Education Program was promulgated, researching and proposing solutions to realize the subjects in the program has always been of interest to many experts and educators. Applying theoretical research, interview method, observation method, this research is carried out in order to propose solutions to contribute to the further implementation and effective implementation of National Defense and Security Education subject to meet goals, requirements of the new program and expectations of society. Through the research process, specific results were obtained as follows: Synthesis of a number of theoretical bases in teaching National Defense and Security Education; Clarifying the actual situation of organizing the teaching of National Defense and Security Education according to the general education program in 2018; Develop solutions to contribute to continuously renewing teaching activities of National Defense and Security Education. The research has contributed to providing more materials for the process of implementing the National Defense and Security Education subject under the new program, serving as a basis for research units and continuing to innovate teaching activities of this subject.
Revised:	12/9/2023	
Published:	12/9/2023	
KEYWORDS		
General education program		
Defense and security education		
Renew		
Teaching		
Solution		

GIẢI PHÁP ĐỔI MỚI HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH THEO CHƯƠNG TRÌNH GIÁO DỤC PHỔ THÔNG NĂM 2018

Nguyễn Linh Phong

Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	21/7/2023	Sau khi Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018 được ban hành việc nghiên cứu, đề xuất các giải pháp để hiện thực hoá các môn học trong chương trình luôn được nhiều chuyên gia, nhà giáo dục quan tâm. Bằng phương pháp nghiên cứu lý thuyết, phương pháp phỏng vấn, phương pháp quan sát nghiên cứu này được thực hiện nhằm đề xuất các giải pháp góp phần tiếp tục triển khai, thực hiện hiệu quả môn Giáo dục quốc phòng và an ninh đáp ứng mục tiêu, yêu cầu của chương trình mới và kỳ vọng của xã hội. Qua quá trình nghiên cứu, đạt được kết quả cụ thể như sau: Tổng hợp một số cơ sở lý luận trong dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh; Làm rõ thực trạng tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh theo chương trình giáo dục phổ thông năm 2018; Xây dựng các giải pháp góp phần tiếp tục đổi mới hoạt động dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh. Nghiên cứu đã góp phần cung cấp thêm tư liệu cho quá trình thực hiện môn Giáo dục quốc phòng và an ninh theo chương trình mới, làm cơ sở cho các đơn vị nghiên cứu, tiếp tục thực hiện đổi mới hoạt động dạy học môn này.
Ngày hoàn thiện:	12/9/2023	
Ngày đăng:	12/9/2023	
TỪ KHÓA		
Chương trình giáo dục phổ thông		
Giáo dục quốc phòng và an ninh		
Đổi mới		
Dạy học		
Giải pháp		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.8372>

Email: phongnl@hcmue.edu.vn

<http://jst.tnu.edu.vn>

361

Email: jst@tnu.edu.vn

1. Giới thiệu

Ngày 26/12/2018 Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ký Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT về Chương trình giáo dục phổ thông (sau đây gọi tắt là chương trình). Trong đó, từ cấp trung học phổ thông, cùng với Toán, Ngoại ngữ, Ngữ văn, Giáo dục thể chất, Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQPAN) trở thành môn học bắt buộc với thời lượng 35 tiết/năm học [1, tr. 13]. Từ đây, việc nghiên cứu, tìm ra những giải pháp hiện thực hoá chương trình luôn được quan tâm. Vì vốn dĩ môn GDQPAN là môn học có tính đặc thù, mang đậm tính chất quân sự. Để triển khai hiệu quả chương trình với quan điểm dạy học mới và để phù hợp với đặc điểm môn học, việc nghiên cứu, đổi mới hoạt động dạy học môn GDQPAN là cần thiết trong bối cảnh hiện nay.

Nghiên cứu về bối cảnh giáo dục Việt Nam hiện nay, tác giả Phạm Văn Thực cho rằng nền giáo dục đang gặp một số khó khăn, thách thức nhất định khi thực hiện theo chương trình mới: khó khăn về đội ngũ giáo viên, cơ sở vật chất dạy học, kinh phí đào tạo, tổ chức dạy học; công tác xã hội hoá giáo dục có nhiều bất cập; xu thế hội nhập làm gia tăng khoảng cách với các nước tiên tiến trên thế giới trong lĩnh vực giáo dục; có biểu hiện thương mại hoá giáo dục đặt lợi nhuận lên trên hết [2, tr. 3].

Xuất phát từ thực tiễn và bối cảnh trên, chủ đề nghiên cứu về môn GDQPAN nói chung và đổi mới trong hoạt động GDQPAN nói riêng luôn được các nhà khoa học quan tâm nhằm hiện thực hoá được nhiệm vụ, kỳ vọng của xã hội dành cho môn học là “giáo dục lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc, các kiến thức cần thiết khác trong lĩnh vực quốc phòng an ninh và một số kỹ năng quân sự cơ bản” [3, tr. 89].

Do có sự khác biệt về đường lối, chiến lược quốc phòng và phần nhiều vì có nội dung thuộc về bí mật Nhà nước nên các nghiên cứu trên thế giới trong lĩnh vực GDQPAN ít được công bố. Đối với Mỹ, ngay từ giữa thế kỷ XX, đã ban hành Đạo luật Giáo dục quốc phòng (NDEA) để “đảm bảo nhân lực được đào tạo đủ chất lượng đáp ứng nhu cầu quốc phòng của Hoa Kỳ” [4, tr. 3]. Ở góc độ khác, Luật Giáo dục quốc phòng của Trung Quốc được thông qua vào năm 2001 nêu rõ GDQPAN trong trường học là nền tảng giáo dục quốc phòng cho tất cả mọi người, Bộ Giáo dục sẽ chịu trách nhiệm thường xuyên đánh giá công việc của giáo dục quốc phòng trong trường học, trường tiểu học và trung học cơ sở kết hợp giáo dục quốc phòng theo chủ đề, còn trường trung học phổ thông và cơ sở giáo dục đại học sẽ tổ chức đào tạo quân sự trên lớp để giáo dục cho học sinh [5, tr. 1-7]. Có thể thấy rằng, các nước đều có chính sách về GDQPAN, tuy nhiên chưa tìm thấy các công bố nghiên cứu về giải pháp tổ chức hoạt động GDQPAN, đặc biệt là về chương trình GDQPAN của từng nước trong trường học. Ở Việt Nam, ngày 26/4/2023, Tạp chí Giáo dục - Bộ Giáo dục và Đào tạo, Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng và Học viện Chính trị Công an nhân dân - Bộ Công an phối hợp tổ chức Hội thảo khoa học Quốc gia với chủ đề: “Lý luận và thực tiễn giáo dục quốc phòng, an ninh trong bối cảnh đổi mới giáo dục và Cách mạng công nghiệp lần thứ tư”. Hội thảo đã công bố 43 bài viết về công tác GDQPAN, các bài viết chủ yếu phân tích về các kết quả đạt được, tồn tại hạn chế trong GDQPAN cho sinh viên các trường trong, ngoài quân đội và đề xuất các giải pháp, biện pháp nâng cao hiệu quả GDQPAN. Trong đó, tác giả Trịnh Văn Quyết nhận định: “Đối với các nhà trường, việc xây dựng chương trình, nội dung, thời gian môn học GDQPAN chưa thật phù hợp; có nơi ban hành chương trình, biên soạn giáo trình, giáo khoa còn chậm” [6, tr. 3]. Quan điểm then chốt trong chương trình năm 2018 là dạy học theo hướng tiếp cận phẩm chất, năng lực, khi nghiên cứu về nội dung này tác giả Huỳnh Quốc Dũng và cộng sự khẳng định: “Với việc bắt đầu triển khai thực hiện Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, các trường THPT sẽ gặp không ít khó khăn trong việc đổi mới cách dạy học theo hướng tiếp cận năng lực cho người học, đặc biệt là với môn học đặc thù như GDQPAN”. Nhóm tác giả cũng đã đề xuất các biện pháp theo hướng nghiên cứu này [7, tr. 219].

Đồng thời, với vai trò là cơ quan được uỷ quyền trực tiếp thực hiện quản lý nhà nước về GDQPAN cho học sinh, sinh viên và công tác quân sự, quốc phòng, an ninh, Vụ Giáo dục Quốc phòng và An ninh khẳng định “đổi mới nội dung chương trình GDQPAN gắn với đổi mới công

tác tổ chức quản lý môn học, đây là giải pháp cơ bản để đổi mới nâng cao chất lượng xây dựng nội dung chương trình GDQPAN cho các cấp học” [8, tr. 1-3].

Bên cạnh đó, có nhiều nghiên cứu đề cập đến giải pháp đổi mới, tổ chức hiệu quả môn GDQPAN cho học sinh, chẳng hạn nghiên cứu của tác giả Trần Hoàng Tinh và cộng sự đã chỉ ra các phương thức lồng ghép môn GDQPAN thông qua chương trình hoạt động ngoại khoá như học kỳ quân đội, học làm chiến sĩ, trò chơi quân sự,... [9, tr. 93-100].

Qua phân tích tổng quan tình hình nghiên cứu tác giả nhận thấy chưa có nghiên cứu, công trình khoa học nào nghiên cứu chi tiết về giải pháp đổi mới hoạt động GDQPAN theo chương trình năm 2018. Sản phẩm nghiên cứu kỳ vọng với các giải pháp được đề xuất sẽ góp phần tích cực vào đổi mới hoạt động GDQPAN theo Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018, thực hiện mục tiêu đổi mới toàn diện giáo dục và đào tạo, góp phần đào tạo con người Việt Nam vừa “hồng”, vừa “chuyên” trong bối cảnh hiện nay.

Bên cạnh phần giới thiệu, phương pháp nghiên cứu và danh mục tài liệu tham khảo, bài báo trình bày kết quả nghiên cứu qua bố cục 3 phần gồm cơ sở lý luận trong dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh; thực trạng tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh theo chương trình giáo dục phổ thông năm 2018; giải pháp góp phần tiếp tục đổi mới hoạt động dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh theo chương trình năm 2018.

2. Phương pháp nghiên cứu

Trong bài nghiên cứu tác giả sử dụng cả phương pháp nghiên cứu lý thuyết và phương pháp phỏng vấn, quan sát.

Đối với phương pháp nghiên cứu lý thuyết, nghiên cứu dựa trên các cơ sở lý luận về môn GDQPAN để phân tích, tổng hợp các khái niệm có liên quan đến nghiên cứu, đặc điểm môn GDQPAN, quan điểm xây dựng chương trình năm 2018 và chương trình khung môn GDQPAN, tác động của bối cảnh đề đổi mới hoạt động dạy học môn này.

Đối với phương pháp phỏng vấn, quan sát, điều tra, thu thập số liệu, tác giả sử dụng để nghiên cứu thực trạng tổ chức dạy học GDQPAN qua các bảng hỏi, thu thập các số liệu và tổng hợp, phân tích.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Đặc điểm môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh và các yếu tố tác động đến quá trình tổ chức dạy học

Xuyên suốt tiến trình lãnh đạo, quản lý, các quan điểm, chính sách của Đảng, Nhà nước luôn nhất quán GDQPAN gồm có 3 hoạt động chính: GDQPAN trong nhà trường, bồi dưỡng kiến thức quốc phòng và an ninh, phổ biến kiến thức quốc phòng và an ninh cho toàn dân. Hoạt động GDQPAN trong nhà trường tồn tại với tư cách là một môn học, môn GDQPAN. Ở cấp tiểu học, trung học cơ sở GDQPAN được tổ chức lồng ghép với các môn học trong chương trình. Từ cấp trung học phổ thông trở lên cho đến các trường của cơ quan nhà nước, các tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội, GDQPAN là một môn học chính khoá bắt buộc [10, tr. 1-10].

Từ lý luận và thực tiễn quá trình tổ chức dạy học GDQPAN, bên cạnh các đặc điểm chung của một môn học trong nhà trường, môn GDQPAN có một số đặc điểm riêng sau:

Thứ nhất, môn GDQPAN có tính đặc thù quân sự sâu sắc. Đặc điểm này thể hiện qua nội dung chương trình với các chủ đề về điều lệnh đội ngũ, kỹ thuật chiến đấu bộ binh, chiến thuật bộ binh, phòng thủ dân sự,... Trong quá trình dạy học, có sử dụng các loại vũ khí như súng tiểu liên AK, lựu đạn, máy bắn tập, bia bảng chiến thuật do cơ quan quốc phòng quân sự địa phương cấp phát.

Thứ hai, môn GDQPAN có sự quản lý của cơ quan dân sự và cơ quan quân sự. Bên cạnh sự quản lý trực tiếp, thống nhất chung trong cả nước của Bộ Giáo dục và Đào tạo, môn GDQPAN còn chịu sự chỉ phối, chỉ đạo, tư vấn chuyên môn của Bộ Quốc phòng, Hội đồng Giáo dục quốc phòng và an ninh Trung ương. Ngoài ra, ở địa phương, còn có mối quan hệ phối hợp với cơ quan quân sự tại địa bàn.

Thứ ba, môn học có tính kỷ luật cao, đòi hỏi thể lực tốt, sự kiên trì, bền bỉ. Xuất phát từ tính chất đặc thù, gắn với các hoạt động của môi trường quân đội, thực hiện đường lối quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân. Vì nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc là nhiệm vụ chiến lược, phải giáo dục được con người xã hội chủ nghĩa, có trách nhiệm, lòng tự hào, tự tôn dân tộc. Nội dung môn học gồm lý thuyết và thực hành, đòi hỏi người dạy và người học vừa phải tư duy lý luận vừa phải có nền tảng sức khoẻ dẻo dai để rèn luyện các yếu lĩnh động tác như các tư thế động tác vận động trên chiến trường, kỹ thuật bắn súng, ném lựu đạn.

Thứ tư, môn học có sứ mệnh nòng cốt giáo dục trách nhiệm xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Để xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc phải có con người vừa “hồng” vừa “chuyên”. Về mục tiêu, chương trình môn học xác định môn GDQPAN giúp học sinh phát triển các phẩm chất: yêu nước, nhân ái, trung thực, trách nhiệm; giáo dục tình yêu quê hương đất nước, tinh thần nhân ái, nhân văn, ý thức trách nhiệm của công dân trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, bảo đảm an ninh, an toàn và trật tự xã hội, sẵn sàng bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Trong bối cảnh mới hiện nay, có một số yếu tố sau liên quan đến quá trình tổ chức dạy học môn GDQPAN. Trước hết là cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư với sự bùng nổ của các nền tảng trực tuyến. Tiếp đến là việc thực hiện đầy mạnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể và Chương trình khung môn GDQPAN. Quan điểm dạy học trong bối cảnh hiện nay đã chuyển từ tiếp cận nội dung sang tiếp cận phẩm chất, năng lực người học. Về mặt khách quan, còn có sự chống phá quyết liệt của các thế lực thù địch, các phần tử cơ hội trong và ngoài nước với các âm mưu, thủ đoạn tiếp tục tiến hành chiến lược “diễn biến hoà bình”, bạo loạn lật đổ nhằm vào thể hệ trẻ.

Từ bối cảnh trên, có thể thấy môn GDQPAN hiện nay chịu nhiều tác động chủ quan và khách quan. Các yếu tố tác động này cần được phân tích để “thích ứng” phù hợp trong quá trình tổ chức dạy học môn GDQPAN. Qua đó, có hai vấn đề đặt ra như sau:

Trước hết là mối quan hệ giữa xu thế dạy học mới với quan điểm dạy học tiếp cận phẩm chất, năng lực với tính chất đặc thù của môn học GDQPAN. Bởi môn học vốn dĩ mang tính chất truyền thống, đặc thù từ nội dung đến quá trình tổ chức dạy học, phải tuân thủ theo các quy định của quân đội. Còn các phương pháp, yêu cầu cần đạt theo phương pháp dạy học mới đòi hỏi tích cực hoá, đề cao vai trò của người học.

Tiếp đến là sự quan tâm của người học đối với môn GDQPAN và vị trí thực của môn học trong nhà trường. Có không ít học sinh chỉ tập trung học các môn phục vụ thi tốt nghiệp trung học phổ thông, thiếu sự quan tâm đến các môn học khác. Hoặc có nhiều trường, vẫn tổ chức ghép tổ GDQPAN với một hoặc nhiều tổ bộ môn khác để giảm biên chế.

3.2. Thực trạng tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh theo Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018

Qua nghiên cứu, phân tích, đánh giá thực trạng tổ chức dạy học môn GDQPAN theo chương trình giáo dục phổ thông năm 2018 tại cơ sở sở giáo dục, trường học, tác giả nhận thấy có một số kết quả đạt được và tồn tại cần được cải tiến.

Về những kết quả đạt được:

Về nội dung chương trình môn học, sau khi có Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành chương trình khung môn GDQPAN. Đây là cơ sở để tổ chức dạy học môn GDQPAN theo chương trình mới. Chương trình xác định rõ 2 năng lực đặc thù trong dạy học môn GDQPAN ở trường phổ thông là năng lực nhận thức các vấn đề về quốc phòng, an ninh và năng lực vận dụng kiến thức, kỹ năng quân sự đã học vào cuộc sống. Chương trình môn GDQPAN đã xác định rõ quan điểm dạy học phát triển phẩm chất, năng lực người học và quy định chi tiết các yêu cầu cần đạt làm cơ sở để giáo viên dạy học theo chương trình thuận lợi.

Về phương pháp dạy học: Giáo viên linh hoạt sử dụng kết hợp các phương pháp dạy học, cơ bản sử dụng phương pháp dạy học phù hợp với mục tiêu, đối tượng, nội dung môn học. Đặc biệt là sự xuất hiện của các kỹ thuật dạy học tích cực trong môn GDQPAN.

Các con số cụ thể về kết quả tổ chức dạy học môn GDQPAN cho học sinh, theo Trung tướng Trịnh Văn Quyết: Hai năm 2021, 2022 toàn quốc có 6.661.871 học sinh, sinh viên, học viên đã được học môn GDQPAN, trong đó trung học phổ thông là 5.220.918 học sinh, 100% học sinh đều được đánh giá đạt trong môn học, không có học sinh không đạt, ở lại lớp do môn GDQPAN [6, tr. 3]. Bên cạnh các hoạt động chính khoá, 100% học sinh được tham gia các hoạt động ngoại khoá như học kì quân đội, một ngày làm chiến sĩ, tham quan bảo tàng, địa chỉ đỏ, di tích lịch sử, hoạt động về nguồn,... Các trường học đã khắc phục khó khăn của dịch bệnh, chủ động, sáng tạo trong bối cảnh mới để bước đầu thực hiện chương trình môn học. Đối với học sinh, khi được khảo sát về môn GDQPAN, đa phần học sinh hài lòng, có ấn tượng tốt, phấn khởi, mong muốn được có thời gian học tập nhiều hơn. Cụ thể kết quả khảo sát về sự hài lòng của học sinh về môn học tại một số trường trong Bảng 1.

Bảng 1. Thống kê kết quả khảo sát sự hài lòng của học sinh về môn GDQPAN

Trường	Mức độ hài lòng về môn học (tỉ lệ %)			
	Hoàn toàn hài lòng	Hài lòng	Ít hài lòng	Chưa hài lòng
Trường Trung học Thực hành - Đại học Sư phạm TP.HCM	97	3	0	0
Trường Trung học phổ thông Vĩnh Cửu, Đồng Nai	94	6	0	0
Trường Trung học phổ thông Lê Quý Đôn, Tây Ninh	89	11	0	0
Trường Trung học phổ thông Nguyễn Trãi, Khánh Hoà	93	7	0	0
Trường Trung học phổ thông Hàn Thuyên, Bắc Ninh	90	10	0	0

(Nguồn: Tác giả tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Bên cạnh đó, việc tổ chức dạy học môn GDQPAN theo chương trình mới có một số tồn tại như sau:

Về chương trình môn học, so với các môn học khác, chương trình khung môn GDQPAN ra đời muộn hơn (cuối 2020). Cụ thể, trong năm 2018 Bộ Giáo dục và Đào tạo đã ban hành Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể và chương trình khung các môn, trong đó không có chương trình khung môn Giáo dục quốc phòng và an ninh. Mặc dù đây là một trong năm môn học bắt buộc trong chương trình. Đến ngày 24/11/2020, Bộ Giáo dục và Đào tạo mới ban hành thông tư số 46/2020/TT-BGDĐT về Chương trình môn Giáo dục quốc phòng và an ninh cấp trung học phổ thông (chương trình khung môn học). Điều này ít nhiều ảnh hưởng đến tiến độ thực hiện chương trình mới theo mục tiêu của chương trình tổng thể.

Để thực hiện chương trình mới, giáo viên ở các môn khác đã được tham gia tập huấn trong khuôn khổ chương trình Chương trình Phát triển các trường sư phạm để nâng cao năng lực đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý cơ sở giáo dục phổ thông (gọi tắt là chương trình ETEP). Tuy nhiên, giáo viên GDQPAN chưa được tham gia chương trình tập huấn này. Chương trình tập huấn hằng năm của Vụ Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Bộ Giáo dục và Đào tạo chủ yếu tập trung tập huấn về chuyên môn. Thực trạng này sẽ dẫn đến hệ quả giáo viên GDQPAN khó am hiểu tường tận được chương trình tổng thể và chương trình khung môn học.

Vấn bản then chốt để tổ chức dạy học là kế hoạch bài dạy chưa có sự thống nhất chung. Căn cứ triển khai của Vụ Giáo dục Quốc phòng và An ninh vào năm 2016, để lên lớp giảng dạy giáo viên cần có Bài dạy theo bài gồm có Bài dạy (nội dung bài) và Kế hoạch bài dạy (mục tiêu, yêu cầu, phương án tổ chức dạy học,...). Tuy nhiên, theo chương trình giáo dục phổ thông mới và các hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo, mỗi bài hay chủ đề dạy học cần có Kế hoạch bài dạy với định dạng khác, trong đó được xây dựng với kết cấu 4 hoạt động (khởi động, khám phá, luyện tập, vận dụng). Nếu vậy, môn GDQPAN với tư cách là môn học bắt buộc trong chương trình mới cũng cần triển khai xây dựng Kế hoạch bài dạy theo hướng tiếp cận phẩm chất, năng lực như trên. Hiện nay, ở các trường trung học phổ thông trên cả nước vẫn chưa có thống nhất về nội dung này.

Một bộ phận không nhỏ giáo viên chủ yếu sử dụng các phương pháp dạy học truyền thống như thuyết trình, thảo luận nhóm, nhiều giáo viên chưa đầu tư sử dụng các phương pháp dạy học tích cực hoặc do chưa được bồi dưỡng để sử dụng các phương pháp dạy học này.

Về kết quả học tập môn GDQPAN, hầu hết học sinh tham gia học tập đều được đánh giá từ mức đạt trở lên, trong đó chủ yếu ở mức giỏi, xuất sắc. Điều này phần nào tạo nên tâm lý ý lại, chưa có sự đầu tư đúng mức cho môn học của một bộ phận học sinh. Bảng 2 minh họa kết quả học tập môn GDQPAN của học sinh.

Bảng 2. Thống kê kết quả học tập môn GDQPAN của học sinh năm học 2022 - 2023

Trường	Kết quả học tập (%)			
	Giỏi	Khá	Trung bình	Không đạt
Trường Trung học Thực hành - Đại học Sư phạm TP.HCM	94	6	0	0
Trường Trung học phổ thông Vĩnh Cửu, Đồng Nai	90	10	0	0
Trường Trung học phổ thông Lê Quý Đôn, Tây Ninh	84	16	0	0
Trường Trung học phổ thông Nguyễn Trãi, Khánh Hoà	87	13	0	0
Trường Trung học phổ thông Hàn Thuyên, Bắc Ninh	88	12	0	0

(Nguồn: Tác giả tổng hợp từ các Trường)

Bên cạnh đó, còn những tồn tại khác như về cơ sở vật chất, thao trường tổ chức dạy học; tính độc lập về mặt chuyên môn của môn học trong nhà trường (ghép tổ bộ môn); năng lực tổ chức dạy học của giáo viên theo chương trình mới; đặc điểm của học sinh thế hệ mới (gen Z);...

3.3. Một số giải pháp góp phần đổi mới hoạt động tổ chức dạy học môn Giáo dục quốc phòng và an ninh theo Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018

Căn cứ vào các nội dung lý luận và thực trạng phân tích trên tác giả xác định một số giải pháp được kỳ vọng góp phần đổi mới hoạt động tổ chức dạy học môn GDQPAN theo Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018, góp phần thực hiện chương trình mới theo kỳ vọng của toàn xã hội.

Giải pháp 1: Tăng cường tổ chức tập huấn dạy học môn GDQPAN theo Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018.

Mục đích, nội dung: Tập huấn giữ vị trí, ý nghĩa quan trọng để thống nhất các nội dung trong quá trình tổ chức dạy học. Nội dung tập huấn chú trọng hướng dẫn thực hiện chương trình mới, cập nhật, bổ sung kiến thức chuyên ngành, tập huấn sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học, kiểm tra, đánh giá theo chương trình mới.

Cách thức thực hiện: Để thực hiện hiệu quả giải pháp này cần có vai trò tham mưu tích cực của các cơ quan hữu quan, trong đó nòng cốt là Vụ Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Bộ Giáo dục và Đào tạo. Về hình thức, tổ chức tập huấn cho giáo viên GDQPAN cốt cán ở các trường trung học phổ thông (tổ trưởng chuyên môn) và có kế hoạch tổ chức bồi dưỡng cho giáo viên GDQPAN đại trà (giáo viên trong cả nước). Về nội dung chủ yếu gồm có tập huấn về Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể, Chương trình khung môn GDQPAN, xây dựng kế hoạch dạy học, giáo dục trong môn GDQPAN, tập huấn về việc sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học tích cực và phương pháp, hình thức kiểm tra, đánh giá kết quả học tập môn GDQPAN.

Giải pháp 2: Xây dựng, sửa đổi, bổ sung các cơ sở pháp lý trong tổ chức dạy học môn GDQPAN trong bối cảnh hiện nay.

Mục đích, nội dung: Đây là giải pháp có tạo tiền đề để triển khai dạy học môn GDQPAN theo đúng quan điểm, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước, góp phần xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân vững mạnh, hiệu quả. Nội dung của giải pháp gồm có việc nghiên cứu, tiếp tục, sửa đổi, bổ sung, cập nhật, hoàn thiện Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh năm 2013.

Cách thức thực hiện: Xây dựng và ban hành quy định về chức năng, vị trí, nhiệm vụ của các cơ quan thực hiện nhiệm vụ GDQPAN, giảm thiểu chồng chéo. Bổ sung quy định chi tiết về việc tổ chức dạy học môn GDQPAN trong trường trung học phổ thông và hướng dẫn lồng ghép nội dung GDQPAN ở cấp mầm non, tiểu học, trung học cơ sở.

Giải pháp 3: Đẩy mạnh vai trò tham mưu, chỉ đạo, phối hợp của Hội đồng GDQPAN các cấp và cơ quan quản lý giáo dục.

Mục đích, nội dung: Thực hiện hiệu quả giải pháp này là tiền đề để việc tổ chức dạy học GDQPAN được thống nhất, trật tự, nền nếp, từng bước đi vào chính quy và khắc phục được một

số tồn tại vốn có. Phát huy vai trò của Hội đồng GDQPAN và cơ quan quản lý giáo dục các cấp như Ban Giám hiệu các Trường, Phòng, Sở, Bộ Giáo dục và Đào tạo trong tổ chức dạy học môn GDQPAN theo chương trình mới.

Cách thức thực hiện: Hội đồng GDQPAN các tỉnh, thành phố cần phối hợp với các Sở Giáo dục và Đào tạo về xây dựng kế hoạch làm việc với các trường trung học phổ thông về việc tổ chức dạy học, đặc biệt là các trường tư thục, trường quốc tế. Ban Giám hiệu các Trường tiếp tục quan tâm, chỉ đạo tổ chức dạy học GDQPAN đúng kế hoạch, chương trình.

Giải pháp 4: Nâng cao năng lực của giáo viên dạy môn GDQPAN.

Mục đích, nội dung: Giải pháp này giữ vai trò then chốt để đổi mới hoạt động dạy học môn GDQPAN theo chương trình mới vì giáo viên là chủ thể trực tiếp thực hiện quá trình dạy học.

Cách thức thực hiện: Nâng cao năng lực cho giáo viên GDQPAN gồm các nội dung cơ bản sau: khuyến khích giáo viên GDQPAN học tập nâng cao trình độ; mở các mã ngành đào tạo trình độ thạc sĩ, tiến sĩ chuyên ngành GDQPAN; định kỳ tập huấn về kiến thức chuyên môn, đặc biệt là các nội dung chuyên sâu trong lĩnh vực quốc phòng, an ninh; bồi dưỡng kỹ năng lựa chọn, sử dụng các phương pháp, kỹ thuật dạy học.

Giải pháp 5: Đầu tư cơ sở vật chất trong dạy học môn GDQPAN.

Mục đích, nội dung: Cơ sở vật chất vừa là điều kiện đảm bảo vừa là yêu cầu bắt buộc trong dạy học GDQPAN.

Cách thức thực hiện: Đầu tư hệ thống phòng học chuyên dùng GDQPAN có kết hợp các phương tiện dạy học hiện đại như máy tính, màn chiếu, âm thanh, bảng tương tác,...; cải tạo, xây dựng các bãi tập thực hành điều lệnh đội ngũ, bắn súng, ném lựu đạn; mua sắm trang phục GDQPAN cho học sinh sử dụng; thí điểm khu vực ăn ở tập trung khi học sinh học tập GDQPAN; xây dựng kho vũ khí trang bị đạt chuẩn; biên soạn các tài liệu tham khảo phục vụ dạy học bên cạnh sách giáo khoa.

4. Kết luận

Về mặt lý luận, môn GDQPAN trong bối cảnh hiện nay giữ vai trò quan trọng, góp phần giáo dục niềm tin, lòng yêu nước cho các thế hệ học sinh, sinh viên. Bên cạnh những đặc điểm chung của một môn học trong nhà trường, môn GDQPAN còn có những đặc thù riêng bởi tính quân sự của nó mà trong quá trình dạy học giáo viên cần lưu ý. Quá trình tổ chức dạy học môn GDQPAN cho đến nay đã đạt nhiều kết quả nổi bật, góp phần thực hiện đường lối xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân của Đảng Cộng sản Việt Nam. Bên cạnh đó, thực trạng cũng cho thấy có một số tồn tại cần phải khắc phục để môn học phát huy tốt hơn sứ mệnh của mình và phù hợp với yêu cầu của chương trình mới.

Các giải pháp về đổi mới hoạt động tổ chức dạy học môn GDQPAN theo Chương trình giáo dục phổ thông năm 2018 trên kỳ vọng sẽ tiếp tục thúc đẩy hoạt động tổ chức dạy học môn GDQPAN từ tiếp cận nội dung sang tiếp cận phẩm chất, năng lực người học, qua đó đáp ứng được các mục tiêu, quan điểm xây dựng chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Hướng nghiên cứu này có thể được tiếp tục phát triển bằng cách đánh giá hiệu quả các giải pháp nêu trên trong và sau quá trình vận dụng vào thực tiễn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] Ministry of Education and Training, *General education program - Master program*, 2020, p. 13.
- [2] V. T. Pham, "Some problems with Vietnamese education in the current context," *Education Magazine*, no. 471, pp. 1-11, 2020.
- [3] L. P. Nguyen, "Solutions to improve teaching effectiveness of National Defense and Security Education for students of Ho Chi Minh City University of Education," *Journal of Educational Management Science*, no. 1, pp. 88-93, 2023.
- [4] S. Flemming, "The Philosophy and Objectives of The National Defense Education Act," *Sage Journals*, January 1960, doi: 10.1177/000271626032700116.

-
- [5] W. Wang, "Law on National Defense Education of the People's Republic of China," The National People's Congress of the People's Republic of China, 2018.
- [6] V. Q. Trinh, "To step up defense and security education to meet the requirements of protecting the Fatherland at an early age and from afar," *Education Magazine*, no. 2, pp. 1-6, 2023.
- [7] Q. D. Huynh, D. K. Bui, and T. Y. V. Tran, "Measures to organize teaching activities of National Defense and Security Education subject to competency approach for students in public high schools in District 10, Ho Chi Minh City," *Proceedings of the Scientific Conference on National Defense and Security Education - Achievements and Prospects*, 2022, pp. 219-229.
- [8] N. T. Tran, "Renovating content of national defense and security education for pupils and students in national construction and defense," The Ministry of Education and Training, March 20, 2023. [Online]. Available: <https://moet.gov.vn/giaoducquocdan/giao-duc-quoc-phong-an-ninh/Pages/default.aspx?ItemID=8463>. [Accessed April 28, 2023].
- [9] H. T. Tran, T. T. M. Duong, and T. T. H. Nguyen, "Integrating National Defense and Security Education for elementary and junior high school students through extracurricular activities at the Center for National Defense and Security Education at Thai Nguyen University," *TNU Journal of Science and Technology*, vol. 206, no. 13, pp. 99-100, 2019.
- [10] National Assembly of the Socialist Republic of Vietnam, *Law on National Defense and Security Education*, 2013.